

Inleiding

Jaarlijks wordt in opdracht van de gemeentelijke rekenkamercommissies een Quicksan uitgevoerd van de jaarstukken en begrotingen van gemeenschappelijke regelingen. In Twents verband is afgesproken dat de gemeenschappelijke regelingen (GR-en) een reactie geven op de Quicksan. Hieronder treft u de reactie aan van SamenTwente.

Van
Dagelijks bestuur
SamenTwente

Datum
23 juni 2026

Onderwerp
Reactie op de
Quicksan 2026

Algemene bevindingen over GR-en

1. *Personele bezetting en onderbesteding*

Het geschetste punt ten aanzien van personele bezetting en de spanning op de arbeidsmarkt is herkenbaar. Tegelijkertijd constateren wij dat het ons over het algemeen in toenemende mate lukt om vacatures sneller te vervullen dan in voorgaande jaren. Hierdoor is het budgettair voordeel als gevolg van onderbezetting geringer dan voorheen. Invulling van vacatures is wel sterk afhankelijk van de functie. Medische functies (met name artsen) en IT-functies zijn nog steeds lastig in te vullen. Wij geven in onze jaarstukken via de paragraaf Bedrijfsvoering (pagina 46) inzicht in de verhouding tussen formatie en feitelijke bezetting, evenals in het gemiddelde ziekteverzuim. Hiermee geven we inzicht in hoe de personele capaciteit zich verhoudt tot de opgaven van de organisatie.

2. *Knelpuntenbrieven*

Sinds het begrotingsjaar 2023 werkt SamenTwente met een Ontwikkelingsbrief en begrotingskaders voor het volgende begrotingsjaar. Via deze brief maken we voor ons bestuur en de gemeenteraden de eventuele knelpunten en uitvoeringsvraagstukken reeds inzichtelijk.

3. *Onderbesteding*

Wij staan open voor een verkenning van de door rekenkamer aangehaalde werkwijze met betrekking tot budgetoverheveling. Op dit moment hanteren wij met het algemeen bestuur de afspraak dat de resultaatbestemming integraal plaatsvindt bij de vaststelling van de jaarrekening. We gaan daarom terughoudend om met budgetoverhevelingen.

4. *Verschuivingen kostenstructuur*

Wij herkennen de toenemende afhankelijkheid van ICT (in brede zin), de groeiende complexiteit van opgaven en de daarmee samenhangende kostenontwikkeling, zoals ook door de rekenkamer wordt geschetst. Tegelijkertijd constateren wij dat dit vraagstuk in relatie tot uurtarieven onze gemeenschappelijke regeling in beperktere mate raakt vanwege onze financieringswijze. Binnen SamenTwente werken wij voornamelijk met een gemeentelijke bijdrage, aangevuld met een beperkter deel op basis van uurtarieven voor specifieke dienstverlening zoals maatwerktaken.

5. *ICT-vraagstukken*

Het verstandig en verantwoord toepassen van AI is voor SamenTwente een expliciet aandachtspunt en maakt onderdeel uit van ons basisprincipe "Samen in control". In de begroting 2027 (pagina 23) is dit uitgewerkt. Daarbij hebben wij als doel gesteld om in 2027 te komen tot een vastgesteld beleidskader voor het gebruik van AI. Vanaf eind 2025 zijn we onze medewerkers hierop gericht aan het trainen. Daarnaast zoeken wij op dit thema actief de samenwerking met de Twentse gemeenten, onder andere via het IT-platform Twente, zoals ook in onze reactie op Quicksan van vorig jaar is aangegeven.

6. *Rente en financiering*

SamenTwente is geen kapitaalintensieve organisatie en maakt om die reden geen gebruik van externe financiering. In die zin raakt de geschetste ontwikkeling rondom financieringsstrategieën ons beperkt. Het onderwerp rentebaten in relatie tot schatkistbankieren, is voor ons wel relevant. Hierop gaan wij nader in bij de financiële opmerkingen van de rekenkamer.

Bevindingen over SamenTwente

Inhoudelijke opmerkingen / vragen

1. Vaccinatieprogramma's en bereik hiervan

Om vaccinatiemomenten onder de aandacht te brengen bieden wij ouders, ketenpartners en gemeenten tijdige en gerichte informatie. Op individueel niveau verstrekken we informatie in meerdere talen (zoals Pools, Arabisch en Engels). Daarnaast organiseren we groepsvoorlichtingen voor anderstaligen. Moeilijk bereikbare ouders worden actief opnieuw benaderd. We zetten ook digitale kanalen in en bieden inhaalmomenten voor vaccinaties op laagdrempelige locaties dichtbij inwoners om het bereik te vergroten. Bij twijfel gaan we in gesprek met ouders om extra uitleg te geven over vaccinaties en het Rijksvaccinatieprogramma. Ook onderzoeken we een andere inrichting van het 22-wekenconsult, zodat ouders al vroeg worden geïnformeerd.

Voor specifieke doelgroepen, zoals biculturele inwoners, arbeidsmigranten en ouderen, zetten wij gerichte vaccinatie- en preventieactiviteiten in. Zo organiseren we onder meer gordelroosvaccinatiedagen en de COVID-19-najaarscampagne. In samenwerking met huisartsen wordt gekeken naar het gecombineerd aanbieden van vaccinaties om het bereik te vergroten. Binnen seksuele gezondheid richten we ons op risicogroepen, zoals kwetsbare jongeren, sekswerkers en mannen die seks hebben met mannen. Daarnaast analyseren we deelname aan campagnes, voeren we lokaal overleg om doelgroepen beter te bereiken en is onderzoek gestart naar vaccinatiebereidheid van thuiszorgmedewerkers. Ook landelijk werken GGD'en samen aan het verbeteren van het bereik van specifieke doelgroepen.

2. Balans tussen thuis wonen en wonen met verblijf

Per situatie moet goed worden gekeken wat de best passende oplossing is voor de jeugdige en het gezin. In de Hervormingsagenda Jeugd, de Wet verbetering jeugdbescherming en de Regiovisie Twente staat ook beschreven dat de visie is dat kinderen zoveel mogelijk thuis opgroeien, mits dit veilig en verantwoord is. In de regiovisie staat ook dat we het leidende principe hanteren om jeugdhulp zo aan te bieden dat jongeren thuis kunnen blijven wonen. Thuis is bij voorkeur de 'gewone gezinssituatie' bij de ouders. Als uithuisplaatsing onvermijdelijk is, kiezen we voor woonvormen die zo dicht mogelijk aansluiten bij een huiselijke omgeving. Uithuisplaatsing heeft vaak ingrijpende gevolgen, maar kan niet in alle gevallen worden voorkomen. Het voorkomen ervan kan ook leiden tot overbelasting van het gezin.

Soms is een (tijdelijke) uithuisplaatsing nodig voor rust en stabiliteit of om een andere reden niet te voorkomen. Tegelijkertijd zien we dat terugkeer naar huis lastig is met name als het om een langdurige uithuisplaatsing gaat. Langdurig uithuisplaatsen heeft daarnaast ook negatieve effecten op de ontwikkeling van het kind, naast de hoge kosten die hiermee gemoeid gaan.

Dit vraagt om een zorgvuldige balans tussen het versterken van gezinnen en het erkennen van grenzen aan wat haalbaar is. De rol die SamenTwente/OZJT hierbij vervult ligt zowel in de basistaak, als in de coalitietaak. In de basistaak wordt ervoor gezorgd dat bovengenoemde werkwijze op de juiste wijze is geregeld in de contractering met verschillende zorgaanbieders. Vervolgens wordt ervoor gezorgd dat contracten volgens de bedoeling van de contracten worden nageleefd. Ook worden nieuwe regionale of landelijke ontwikkelingen, leemtes in het zorgaanbod of innovaties weer verwerkt in de aanpak, werkwijze of in nieuwe inkooptrajecten.

In de coalitietaak is beschreven dat er een coördinatiepunt wonen en verblijf bij SamenTwente/OZJT is, waar kinderen door gemeenten worden aangemeld wanneer zij uit huis moeten worden geplaatst. In dat proces komende verschillende ontwikkeling samen, zoals het werken met een zogenaamde 'Verklarende Analyse' die recht doet aan zorgvuldigheid en het inschatten wat de belastbaarheid van het gezin in, het inzetten van ambulante alternatieven die mogelijk de uithuisplaatsing toch kunnen voorkomen, en het zoveel als voorkomen van de situatie waarin een aanvraag als urgent/ een crisis wordt ervaren. Sinds begin 2026 is er een regionale projectleider "wonen en verblijf" bij SamenTwente/OZJT in dienst, die zich volledig op dit vraagstuk richt.

3. Abstractieniveau geformuleerde ambities en een realistisch tijdspad hiervoor

In de Quickscan is aangegeven dat de ambities in de begroting soms concreet en soms meer abstract zijn geformuleerd. In de begroting 2027 is in hoofdstuk 3 toegelicht dat wij bij de uitwerking van de ambities binnen het strategisch programma werken met een regiespoor en een adaptief spoor. In het regiespoor zijn ambities, opgaven en resultaten uitgewerkt waarvan al duidelijk is dat deze in 2027 worden opgepakt. Deze zijn daarom concreter geformuleerd. Via het adaptieve spoor houden wij als organisatie ruimte om in te spelen op nieuwe of veranderende opgaven. Deze opgaven zijn in de begroting bewust abstracter geformuleerd. De nadere invulling van het

adaptieve spoor vindt plaats in samenspraak met de 14 Twentse gemeenten en is geborgd in het strategisch programma.

Ten aanzien van het in de Quicksan genoemde voorbeeld van de ambitie om de instroom in de JeugdzorgPlus met 10% te verminderen, onderschrijven wij dat gedrags- en systeemverandering tijd vraagt, zoals ook benadrukt in de Hervormingsagenda Jeugd. Tegelijkertijd is ervoor gekozen om, naast lange termijn doelen, ook concrete en kort-cyclische ambities te formuleren. Dit doen wij om urgentie te creëren, het belang te onderstrepen, voortgang zichtbaar te maken en tijdig bij te kunnen sturen.

Specifiek voor de JeugdzorgPlus geldt dat de effecten van plaatsingen voor jongeren vaak ingrijpend en negatief zijn. Daarom wordt zowel landelijk als regionaal ingezet op een zo snel mogelijke afbouw richting nul. De ambitie om de instroom te verminderen sluit hier direct op aan. Dit vraagt tegelijkertijd om het gericht ontwikkelen van passende alternatieven in de nabijheid van het gezin, zoals versterkte ambulante ondersteuning en kleinschalige voorzieningen. Wij realiseren ons dat dergelijke doelen niet altijd lineair of binnen één jaar volledig haalbaar zijn. De ambitie moet daarom worden gezien als richtinggevend binnen een bredere beweging naar “zo thuis mogelijk opgroeien”. Daarbij monitoren wij de ontwikkeling en stellen we waar nodig bij, in een balans tussen realisme en de noodzakelijke versnelling.

4. Betrokkenheid gemeenteraden bij de Prioritaire Agenda Jeugdzorg

De Prioritaire Agenda Jeugdzorg (PAJ) vraagt om een nadere onderbouwing om de gemeenteraad in staat te kunnen stellen om enerzijds te bepalen of hij structureel kan instemmen met de financiering die als onderdeel van de PAJ wordt uitgewerkt. Anderzijds vraagt dit om zorgvuldigheid ten aanzien van de Gemeenschappelijke regeling SamenTwente (GR). Daarom heeft het algemeen bestuur op 14 januari 2026 besloten om de bijbehorende structurele financiering juridisch, inhoudelijk en financieel nader uit te werken, ter voorbereiding van bespreking en besluitvorming over het vervolg van PAJ in de vergadering van het algemeen bestuur van 9 september 2026. Het algemeen bestuur heeft hier op 1 juli 2026 al opiniërend over gesproken. Indien tot structurele borging wordt besloten, dan wordt de raad uiteraard ook via de afgesproken procedures betrokken bij de verwerking hiervan in de begroting 2028. Wanneer blijkt dat hier meer op nodig is in de informatieverstrekking naar de raad, dan kan SamenTwente dit faciliteren. De gemeenteraden betrekken we verder via onder meer de reguliere P&C-cyclus van SamenTwente (ontwikkelingsbrief, begroting, jaarstukken, etc.).

5. Veilig Thuis Twente aanpak termijnen Veiligheidsbeoordeling en informeren raden

Zoals aangegeven heeft Veilig Thuis Twente een plan opgesteld voor de aanpak van de wachttijden, wachtlijsten en zicht op veiligheid van de wachtenden. Hiervoor wordt onder meer in 2026 tijdelijk extra personeel aangesteld. Dit plan wordt ook ambtelijk besproken met alle gemeenten. Het algemeen bestuur hebben we hierover geïnformeerd via een beeldvormende bijeenkomst in juni 2026. Via onze reguliere planning & control cyclus informeren we de gemeenteraden. De raden kunnen voor informatie ook terecht bij hun algemeen bestuurslid.

6. Publieke Gezondheid Asielzoekers en impact Spreidingswet

Het is lastig om het aantal asielzoekers en het verloop hiervan in een vroeg stadium van de begroting goed in te schatten. De instroom van asielzoekers is al jaren sterk wisselend. Daarom begroten wij op basis van ervaringen uit voorgaande jaren. Gedurende het jaar monitoren wij continu de in- en uitstroom en passen wij de personele inzet hierop aan. De effecten van de Spreidingswet hebben voor deze taak naar verwachting weinig invloed op de werkzaamheden van de GGD. De instroom blijft namelijk grillig, onder andere doordat vooraf niet bekend is hoeveel asielzoekers instromen en welke gemeenten opvang verzorgen. Daarnaast is de JGZ zorg voor kinderen van asielzoekers door het COA landelijk aanbesteed. In april 2026 is duidelijk geworden dat deze opdracht niet gegund is aan de GGD-en. Wij beschouwen deze aanbesteding niet als een positieve ontwikkeling. Voor publieke gezondheidszorgtaken zou volgens ons het uitgangspunt moeten zijn dat deze publiek, samenhangend en vanuit een preventieve benadering worden georganiseerd. Dit punt heeft ook landelijk de aandacht, gezien de vragen die hierover in de Tweede Kamer zijn gesteld.

Financiële opmerkingen / vragen

1. Incidentele meevallers en tekort OZJT

Het is juist dat circa 70% van het gerealiseerde resultaat wordt verklaard door incidentele gebeurtenissen. De Quicksan verwijst daarbij ook naar het negatieve bedrijfsresultaat van OZJT. Dit resultaat is eveneens van incidentele aard en hangt voornamelijk samen met kosten voor de vervanging van personeel bij langdurig ziekteverzuim.

2. Rentebaten

Rentebaten zijn grillig. In 2025 zijn deze bijvoorbeeld circa 50% lager dan in 2024. Zoals ook in de eerdere ambtelijke reactie is aangegeven, gaan wij daarom voorzichtig om met het ramen van deze opbrengsten. Om die reden zijn in de begroting 2027 geen rentebaten opgenomen. In 2025 zijn de rentebaten, na besluitvorming van het algemeen bestuur en zienswijzemogelijkheid voor de gemeenteraden, deels ingezet voor het oplossen van het knelpunt binnen Veilig Thuis Twente. Wij onderschrijven daarmee de lijn van de rekenkamer dat rentebaten ingezet kunnen worden voor interne knelpunten. Dit voorkomt dat achteraf een aanvullend financieel beroep op gemeenten moet worden gedaan. Uiteraard vindt een dergelijke inzet van rentebaten altijd plaats in afstemming met het algemeen bestuur.

3. Bezuinigingen pandemische paraatheid

Wij zijn positief over het besluit van het kabinet om de voorgenomen bezuiniging op pandemische paraatheid terug te draaien. Pandemische paraatheid vraagt volgens ons om een structurele versterking. Tegelijkertijd wachten wij nog op definitieve duidelijkheid vanuit het Rijk, inclusief inzicht in de structurele middelen die hiermee gemoeid zijn en de financieringswijze. Zoals ook door de rekenkamer geschetst, zal deze ontwikkeling leiden tot een begrotingswijziging.

4. Coalitions of the Willing en onderschrijding begroting

Bij de coalitie Twentse Koers is sprake van een onderschrijding van de gewijzigde begroting van circa € 1 miljoen. Deze onderbesteding wordt met name verklaard door bijdragen van derden met een jaaroverstijgende bestedingstermijn. In de begroting zijn deze middelen, zowel initieel als via begrotingswijzigingen, volledig opgenomen in het jaar 2025. In de praktijk is echter slechts een deel van de werkzaamheden in 2025 uitgevoerd en daarmee ook een deel van het budget besteed. De uitvoering van het resterende deel is doorgeschoven naar 2026, waarbij de bijbehorende middelen worden meegenomen.

5. Paragraaf weerstandsvermogen

De door de rekenkamer aangehaalde actualisatie van het weerstandsvermogen voor het onderdeel GGD Twente houdt verband met het risico rondom de Wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DBA), in relatie tot de inhuur van forensische zzp-artsen. Ons algemeen bestuur is hierover nader geïnformeerd. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt dit risico en de bijbehorende actualisatie verder toegelicht, inclusief de gehanteerde scenario's.

6. Paragraaf Covid-19

Het verbreden van deze paragraaf vinden wij een goede suggestie. Verbreding naar het thema weerbaarheid en pandemische paraatheid past bij de ontwikkelingen en het belang van structurele aandacht voor dit onderwerp. Wij zullen deze mogelijkheid nader onderzoeken.